

Healthy Workplaces

Working together for risk prevention

Pētniecības un apmācības loma darba vides risku novēršanā

Ivars Vanadziņš, Svetlana Lakiša, Dagmāra Sprūdža, Pāvels Sudmalis

Darba drošības un vides veselības institūts,
Higiēnas un arodslimību laboratorija

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Darba aizsardzības galvenais uzdevums?

- **Panākt to, lai jebkurš nodarbinātais sagaidītu pensijas vecumu vesels**, t.i. – bez darba vidē gūtām traumām vai slimībām!
- Tas ir KOMANDAS DARBS....., kurā ir vairāki svarīgākie darbības virzieni un uzdevumi
- Katrā šī komandas darba posmā ir loma arī **pētniecībai un apmācībai**

Darba aizsardzības uzdevumi

- **Izpētīt un nodefinēt** – kas tad ir DROŠA UN VESELĪBAI NEKAITĪGA darba vide
- **Panākt** to lai darba vietas un darba vide būtu maksimāli piemērota cilvēka vajadzībām un iespējami drošas un veselībai nekaitīgas!
- **Panākt** to, lai nodarbinātie zinātu to, kas un kāpēc ir jāievēro un to arī ievērotu!

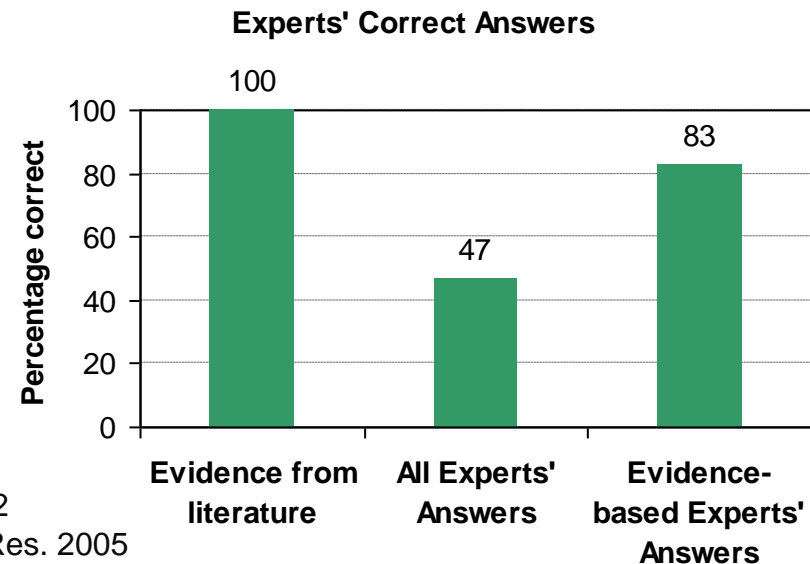
Izpētīšana un nodefinēšana

- Jāatceras, ka jebkura no darba aizsardzības prasībām (piemēram, prasības iekārtu drošībai, dažādu riska faktoru robežvērtības u.c.) pamatā nāk no:
  - » Notikušiem nelaimes gadījumiem un **to izpētes**
  - » **Pētniecības** par dažādu riska faktoru iedarbību, piemēram, trokšņa, ķīmisko vielu, vibrācijas u.c.
  - » Plašākiem darba vides pētījumiem (piemēram «Darba apstākļi un riski Latvijā 2009-2010»)
- Pētniecības rezultāti atspoguļojas ieteikumos normatīvo dokumentu izmaiņās, standartu prasībās u.c.

Jaunā pieeja – uz *pierādījumiem balstīta* pieeja!

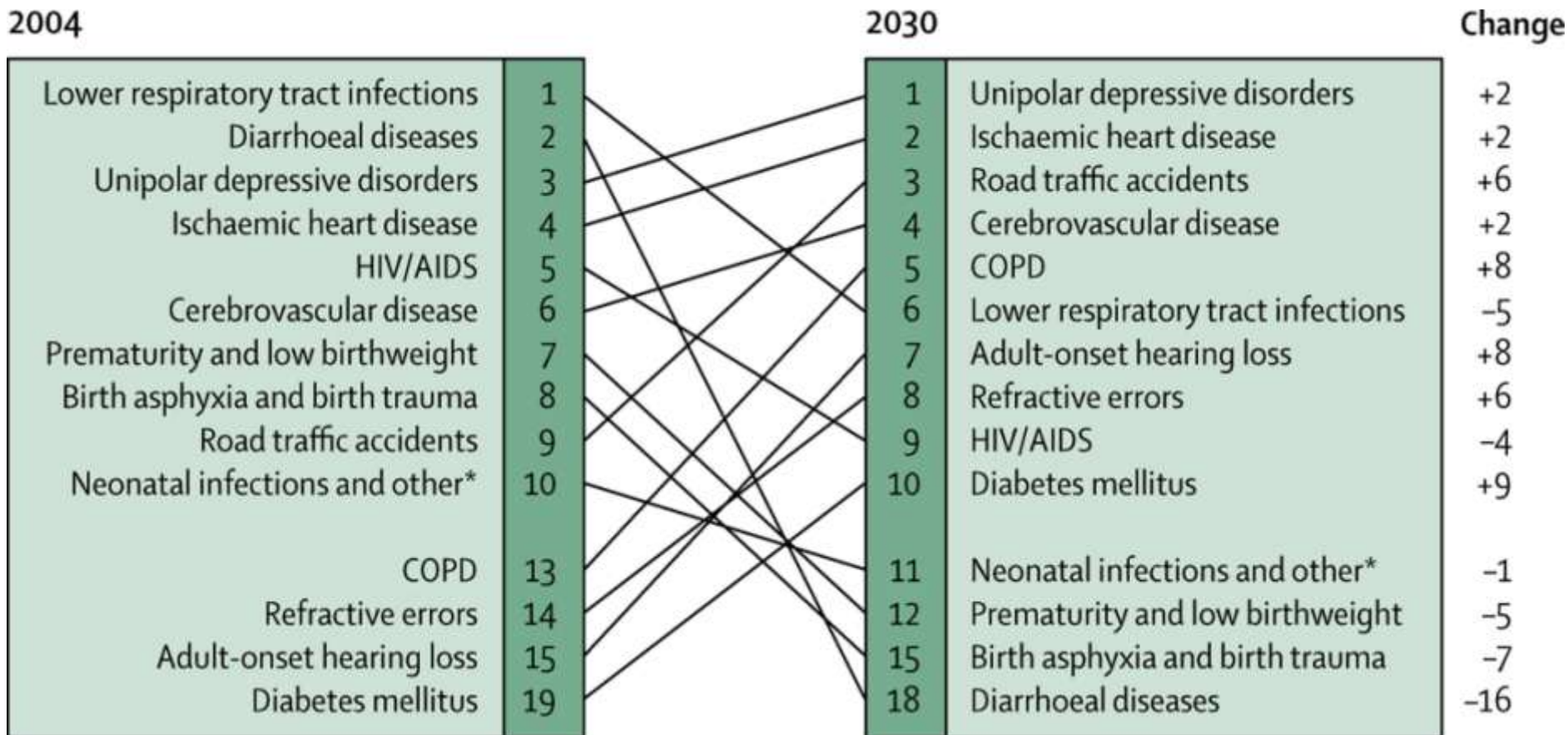
- Pēdējo gadu laikā strauji attīstās t.s. «*evidence based medicine*» - šo konceptu pārņem arī citas nozares
- Piemērs:
  - » Ekspertu atbildes uz jautājumiem, salīdzinājumā ar «uz pierādījumiem balstītām atbildēm» (N=75)
  - » 53% - neatbilst pierādījumiem
  - » Ja atbildes pamatotas ar pētījumu rezultātiem, tikai 17% nepareizas

**Secinājums:
Ja prasiet padomu DAS –
prasiet arī
«pierādījumus»!**

Kāpēc svarīgi sekot līdz pētījumiem?

■ Paredzamās izmaiņas svarīgākajiem slimību izraisošajiem cēloniem: 2004-2030

Izpētīšana un nodefinēšana

■ Piemēri

» Arī LR eksperti piedalās ekspertu grupās vai sniedz viedokli par dažādu ķīmisko vielu robežvērtību pārskatīšanu un koriģēšanu, atbilstoši izpētes rezultātiem (pēdējie – NO₂, butilspirts)

» Vēsturiski – HASL veikusi apmēram 100 vielu izpēti, lai noteiktu to Aroda ekspozīcijas robežvērtības

■ Visi pētniecības rezultāti nonāk arī apmācību programmas vai semināros

» Nanodaļiņu izpētes rezultāti – mācību kurss SVF un citām RSU programmām, arī VDI apmācībās

» Apmācības par «drošām adatām» -> NMPD plāno ieviest tās brigāžu darbā

Atbalsts drošu darba vietu iekārtošanā

- Drošu un veselīgu darba vietu iekārtošana ir KOMANDAS darbs – sākot no darba devēja un darba aizsardzības speciālistiem un beidzot ar katru nodarbināto
- **Pētnieku loma ir iedziļināties dažādās specifiskās situācijās – ikdienā galvenā loma, protams, DAS!**
- Un protams, iespēju robežās – palīdzēt ar **apmācību un informāciju!**

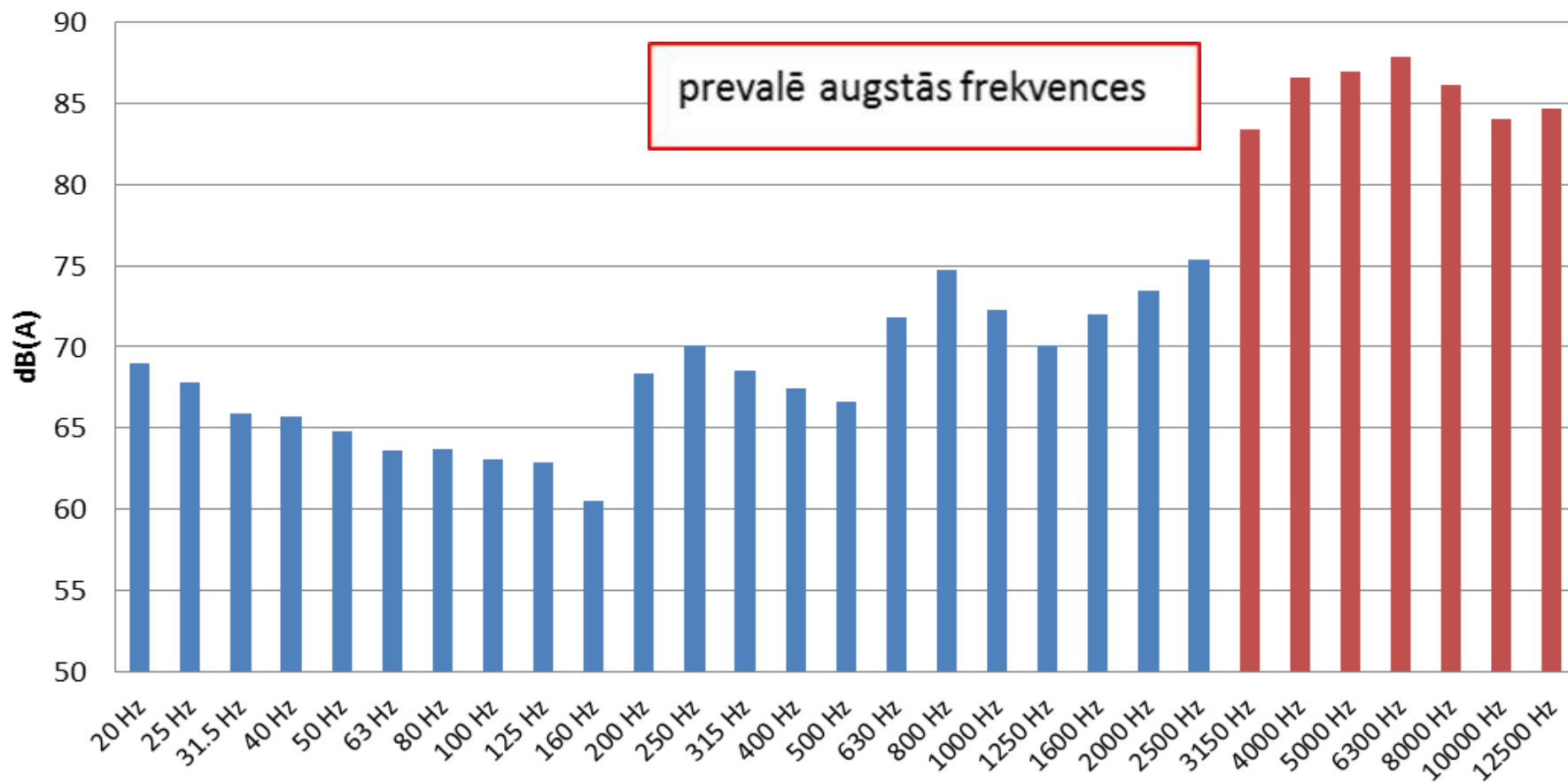
Pētniecības praktiskais pielietojums

■ Biežākie piemēri

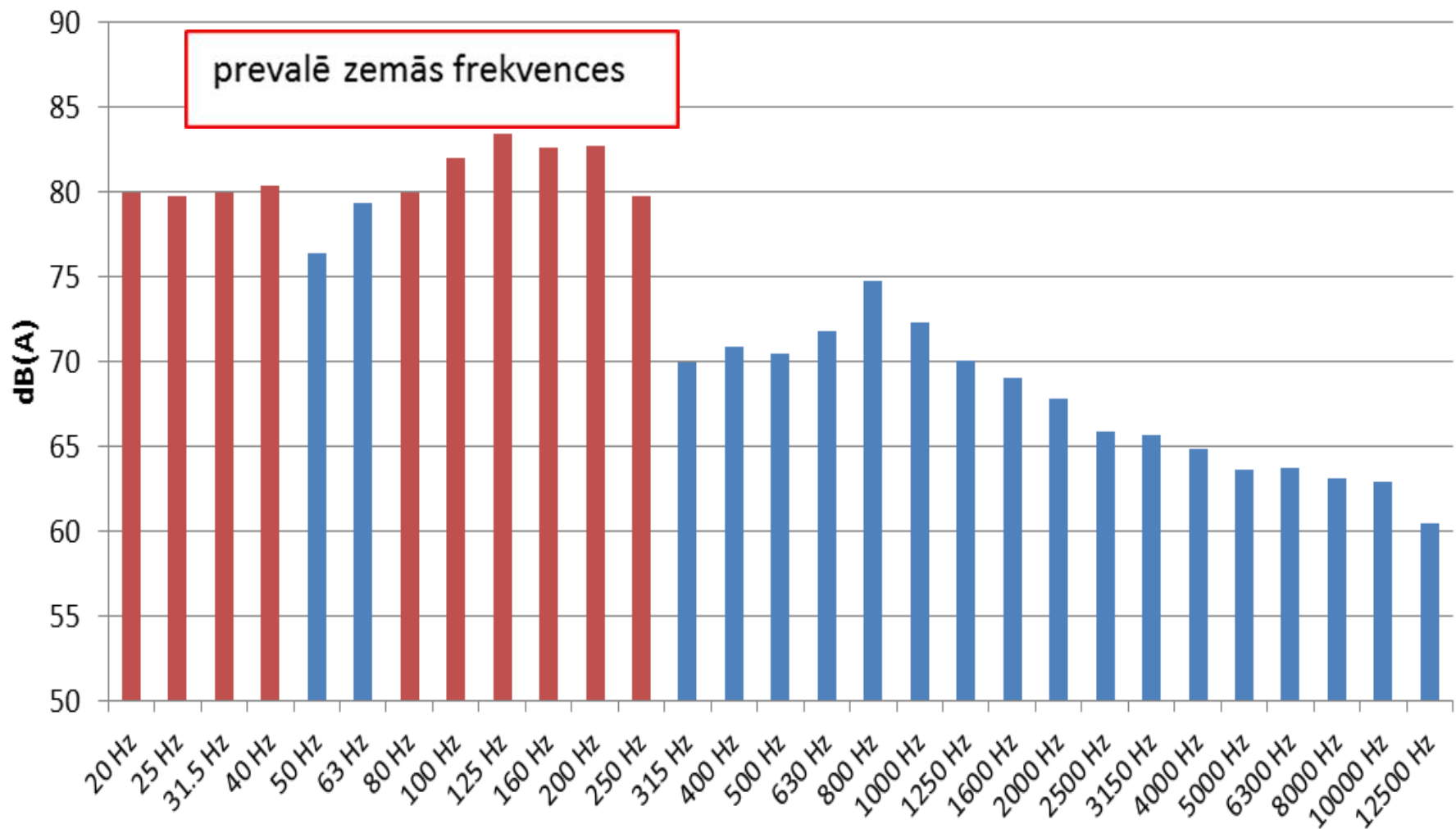
- » Specifiskāku mērījumu veikšana
- » Dažādu piesārņojumu un ekspozīciju precizēšana

Piemērotāko dzirdes aizsardzības līdzekļu noteikšana

Trokšņa frekvences (Leq) d/v 1-1

Trokšņa frekvences (Leq) d/v 1-2

IAL iegāde pēc frekvenču analīzes

Frekvence, Hz	Mērītais troknis, dB	IAL 1 aizsardzība pa frekvencēm, dB	Troknis pēc slāpēšanas, dB
63	70.8	14.3	56.5
125	84.7	13	71.7
250	88.3	17.7	70.6
500	86.6	30.2	56.4
1000	85.4	37.2	48.2
2000	82.6	34	48.6
4000	79.8	30.4	49.4
8000	72.8	37.9	34.9
			54.5

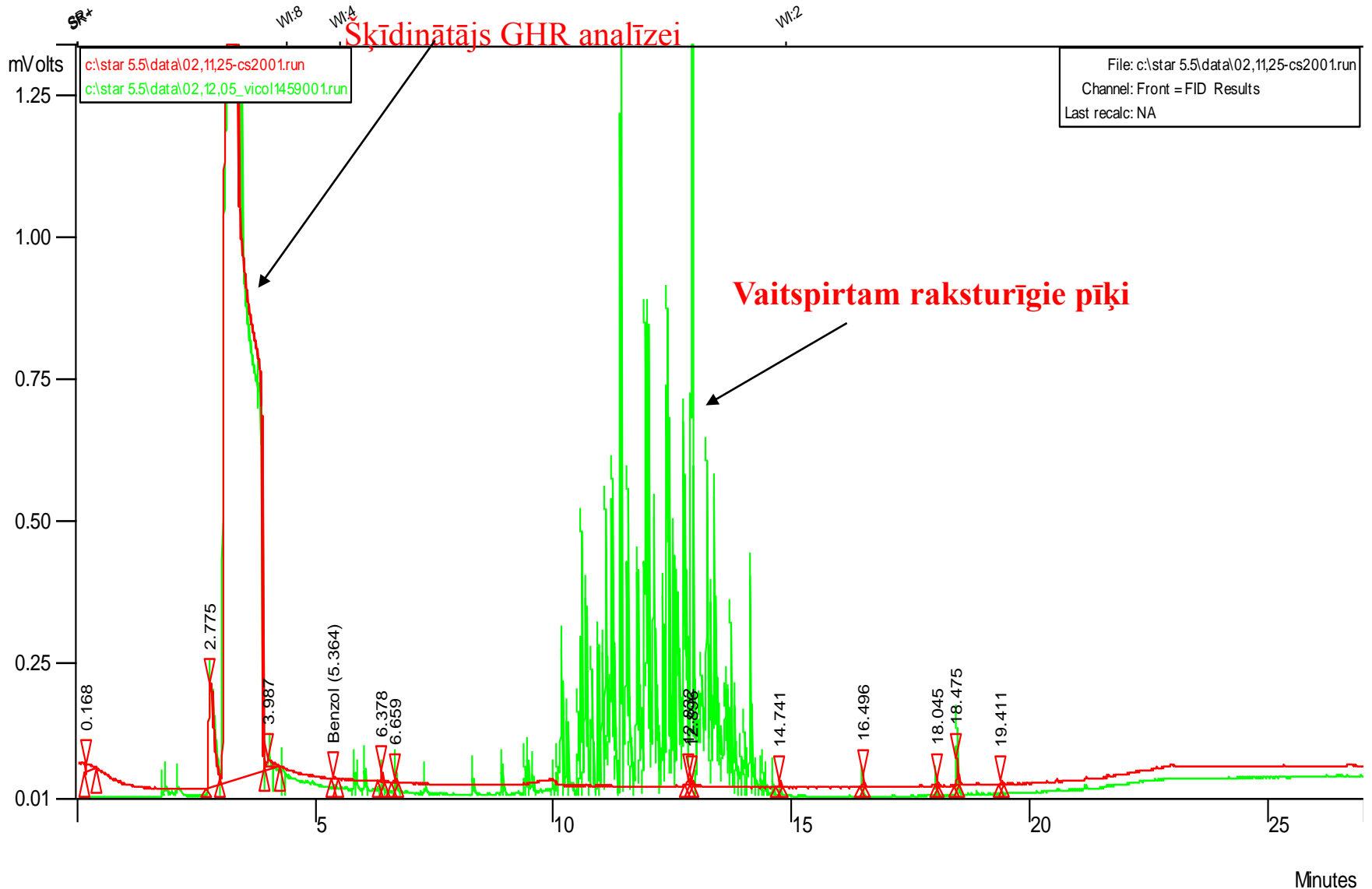

Frekvence, Hz	Mērītais troknis, dB	IAL 2 aizsardzība pa frekvencēm, dB	Troknis pēc slāpēšanas, dB
63	70.8	10.1	60.7
125	84.7	7.3	77.4
250	88.3	15.1	73.2
500	86.6	25	61.6
1000	85.4	30.1	55.3
2000	82.6	30.2	52.4
4000	79.8	33.2	46.6
8000	72.8	32	40.8
			58.5

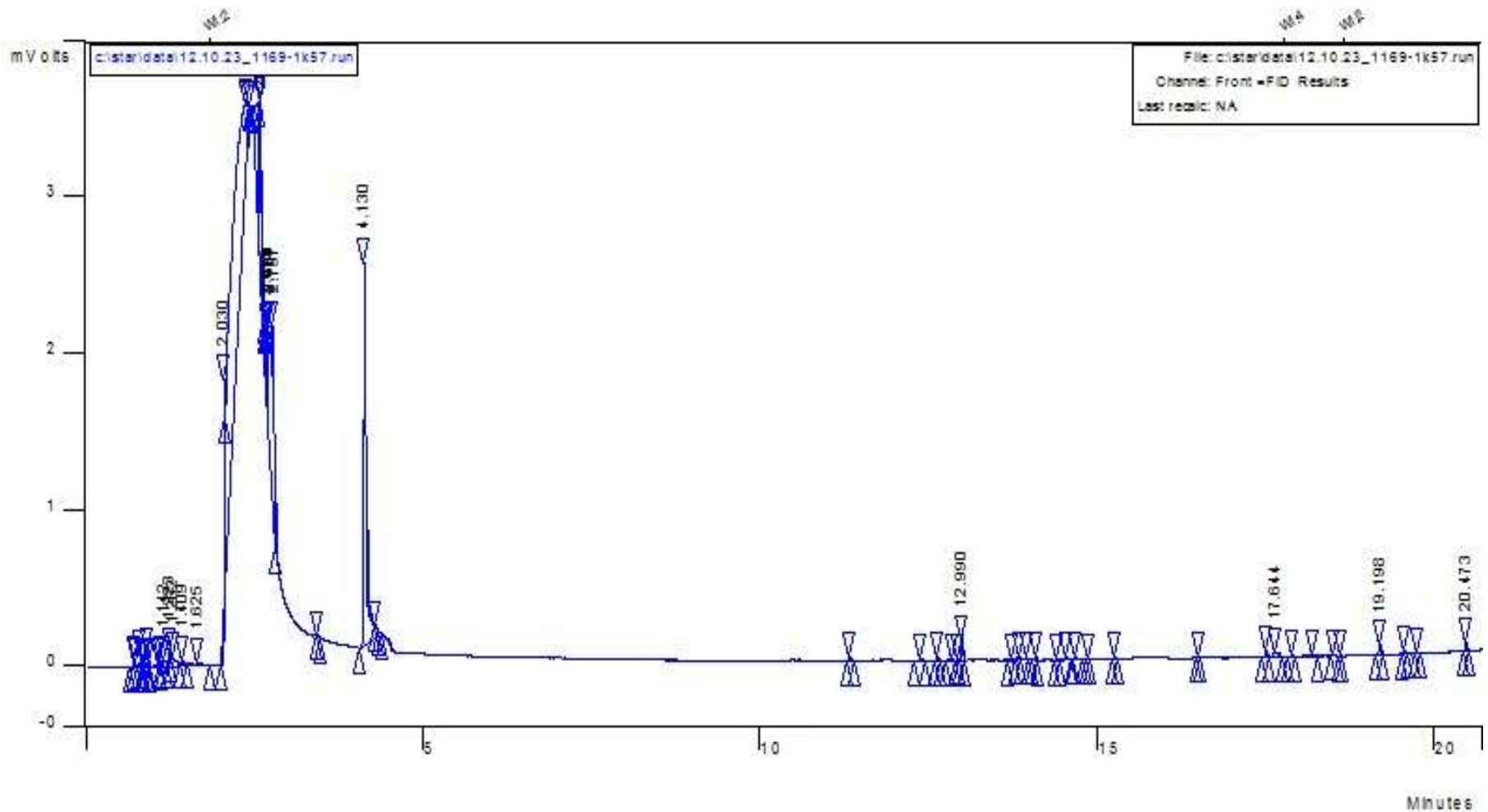
Specifisku problēmu izpēte

- Bērnudārza audzinātājas sūdzējās par nezināmas izcelsmes ķīmisko smaku un galvassāpēm
- Veicot ķīmisko vielu mērījumus un detalizētu analīzi, tika konstatēts, ka ķīmiskās vielas izdalās no celtniecības materiāliem (linoleja un tā ieklāšanas pamata)
- Grupiņas telpā tika nomainīta grīda un problēma bija atrisināta!

Gaisa parauga hromatogrāfijas rezultāti

Pēc materiālu nomaiņas

Atbalsts nodarbināto informēšanā un pārliecināšanā

- Svarīgākie uzdevumi un darba virzieni:
  - » atbalstīt DAS un DD darbu nodarbināto apmācībā un informēšanā
  - » Plašākās sabiedrības informēšana par darba aizsardzības jautājumiem
  - » Bērnu un jaunieši izglītošana un informēšana par darba aizsardzības jautājumiem, apmācību materiālu uzlabošana

TAVA ROKASGRĀMATA

V
ARODSLIMNIEKU UN
NELAIMES GADĪJUMOS
DARBA

U
A

ATGĀDNE

DARBA AIZSARDZĪBAS

DARBA AIZS

DARBA A

ATGĀDNE
PĀRTIKAS UN DZĒRIENU
RAŽOŠANĀ NODARBINĀTAJIEM

■ Pieejami VDI Youtube kontā

 RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

DARBA DROŠĪBA

Par darba drošību iedomā arī zemnieku saimniecībās!

- Gaidām ieteikumus informatīvās kampaņas aktivitātēm 2013.gadā
- Aicinām uz semināru «Darba vides riska faktori veselības un sociālās aprūpes institūcijās» – 29.11.2012.
Rīgā

Paldies par uzmanību!